МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

НАСТАВНА ПРОГРАМА

ОСНОВИ НА ЈАВНО ПРАВО

- ИЗБОРНА -

IV година

ЕКОНОМСКО - ПРАВНА И ТРГОВСКА СТРУКА

Правен техничар

Скопје, 2008 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ОСНОВИ НА ЈАВНО ПРАВО

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: правен техничар

1.2.2. Струка: економско - правна и трговска

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Четврта

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 66 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Изборен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на наставната програма по предметот *основи на јавно право - изборна програма* ученикот стекнува знаења, вештини и се оспособува:

- да ја сфаќа важноста од постоење на меѓународното право;
- да ги познава субјектите во меѓународното право;
- да ја разбира оправданоста од постоењето на органите за одржување на меѓународните односи;
- да ги наведува задачите на дипломатијата;
- да ги разликува меѓународните договори од конвенциите, спогодбите и нотите;
- да го сфаќа значењето на човекот како субјект во меѓународното право;
- да ги познава човековите права;
- да ги објаснува механизмите за заштита на човековите права во државата и пред меѓународните органи;
- да изготвува и применува претставки, тужби и апликација за заштита на човековите права;
- да го разбира значењето од постоење на ООН, нејзините органи и нивното функционирање;
- да ја разбира важноста од постоењето на Европската унија, нејзината улога и нејзините органи.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на програмските содржини од наставниот предмет *основи на јавно право - изборна програма,* односно за постигнување на поставените цели, потребни се претходни знаења од областа на *конституционото уредување* за I година и *основи на правото* за I година и *основи на јавно право* за II и III година.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структуирање на содржините за учење

Тематски целини	Бр. на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
1. МЕЃУНАРОДНО ЈАВНО ПРАВО	**26**	***Ученикот:*** - да го разбира поимот и значењето на меѓународното јавно право; - да ги познава органите за одржување на меѓународните односи; - да го објаснува поимот дипломатија и дипломатски претставништва и нивниот ранг; - да ја објаснува постапката за поставување на дипломатски претставници, функциите и задачите на дипломатската мисија и конзулатите; - да ја карактеризира дипломатската преписка (ноти, писма, меморандуми и едмемоари); - да го сфаќа поимот	Читање одредби од Уставот од делот за надлежностите на шефот на државата, Владата и Министерството за надворешни работи. Поканување претставник од дипломатско претставништво. Организирање посета на Министерството за надворешни работи. Изведување симулација за работата на органите, како и за одржување на	

		дипломатски протокол; - да ги определува ситуациите кога се испраќа дипломатска нота; - да разликува дипломатска листа од "nonpaper"; - да ги разликува видовите на меѓународни договори, конвенции и спогодби; - да ги познава меѓународните формалности (јазик, пишување иницијали, регистрација, времетраење, престан); - да ги идентификува субјектите во меѓународното право; - да го сфаќа значењето на човекот како субјект во меѓународното право.	меѓународните односи. Презентирање примероци од меѓународни договори, конвенции и спогодби, ноти меморандуми, писма. Дискутирање за значењето на човекот како субјект во меѓународното право и нужноста од воспоставување на дипломатски односи со другите држави. Презентирање документарен или игран филм за дипломатските односи. Читање делови од дипломатски протокол. Организирање вежби за изработка на документацијата во врска со дипломатската кореспонденција.	

2. ОСНОВНИ ЧОВЕКОВИ ПРАВА	**20**	- Да го разбира поимот човекови права; - да го објаснува значењето на човековите права; - да ја разбира содржината, елементите и можните прекршувања на личните права: • Право на еднаквост; • Право на живот; • Право на интегритет на човековата личност; • Право на слобода; • Презумпција на невиност; • Право на неповредливост на домот; • Право на слободно движење; • Право на тајност на комуникацијата; • Право на вероисповест; • Право на одбрана; • Право на државјанство. - Да ја разбира содржината, елементите и можните прекршување на политичките права: • Право на слободна мисла и говор;	Дискутирање за еднаквоста, потребата од смртна казна, лишувањето од слобода и други права. Симулирање за однесување во односите со полицијата. Симулирање на ситуација за кршење на личните права. Читање на уставни и законски одредби. Дискутирање за одлуки на Уставниот суд во однос на некои од личните права. Дискутирање за состојбата со почитувањето на конкретни права. Презентирање примери за начинот на остварување на политичките права. Симулирање на ситуација на кршење на политичките права. Читање на уставни и законски одредби.	

		• Слобода на печатот и други видови на информирање; • Слобода на здружување; • Слобода на собирање; • Избирачко право; • Право на претставки и поплаки; • Право на одбрана на земјата. - Да ја разбира содржината, елементите и можните прекршувања на социјалните, економските и културните права: • Право на сопственост; • Право на работа и слобода на работа; • Право на социјална сигурност, здравствена заштита и заштита на здравјето; • Право на образование; • Право на здрава животна средина; • Репродуктивни права; • Слобода на творештво; • Право на штрајк; • Права на странците.	Дискутирање за состојбата со почитувањето на социјалните, економските и културните права. Презентирање примери за начинот на остварување на социјалните, економските и културните права. Симулирање на ситуација за кршење на социјалните, економските и културните права. Читање на уставни и законски одредби. Реализирање проектна задача - есеј за состојбата на заштита на човековите права. Читање одлуки на Судот за човекови права во Стразбург. Пополнување на апликација за заштита на правата пред Судот за човекови права во	

			Стразбург.	
3. ОРГАНИЗАЦИЈА НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ	**10**	- Да го објаснува начинот на формирање, целите и принципите на ООН; - да го карактеризира членството во ООН; - да ги класифицира органите на ООН (Генерално собрание, Совет за безбедност, Економско-социјален совет, Старателски совет на ООН, Секретаријат, Хашки трибунал); - да го опишува меѓународно - правниот статус на ООН; - да ја идентификува меѓународно - правната заштита на човековите права во рамки на ООН.	Презентирање шематски приказ на структурата на ООН. Реализирање на проектна задача - есеј за ООН.	
4. ЕВРОПСКА УНИЈА	**10**	- Да го сфаќа значењето на Европската унија; - да ја објаснува структурата на ЕУ и нејзините органи; - да го опишува функционирањето на Европскиот парламент; - да го разбира Судот на	Дискутирање за евроинтеграциите и можноста за зачленување на нашата земја во Европската унија. Презентирање шематски приказ за	

		правдата и значењето што го има преку непосредноста во извршување на неговите одлуки; - да го одредува значењето на Европскиот совет.	предностите што ги стекнуваат земјите членки со стапувањето во ЕУ.	

4.2. Наставни методи и активности на учење

За реализација на наставата по наставниот предмет о*снови на јавно право - изборна програма*, согласно поставените цели на наставниот предмет, како основни *наставни методи* се користат: насочено водење на дискусија, решавање на проблеми и симулација на реални ситуации, учење преку сопствено откривање, слободни задачи, тимска настава и др.

Активности на ученикот: да дискутира, да применува правила и законитости, да набљудува, да пишува, да слуша, да прибележува, да повторува, да објаснува, да чита, да толкува позитивни законски прописи, да презентира, да открива во група и независно, да размислува критички, да дава свој суд, да работи домашни задачи.

Активностите на наставникот се: организирање, планирање и подготовка на наставата, давање инструкции за работа, поттикнување на дискусии, објаснување, поставување прашања, оценување и поттикнување на самооценување и креативност од страна на учениците, симулирање на реални ситуации, презентирање, правење забелешки.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење во наставата по наставниот предмет о*снови на јавно право - изборна програма* се изведува преку теоретска и практична настава во училница, организирани посети на органи на државната управа, институции со јавни овластувања, судови и други институции, организирани информативни средби, разговори и дискусии со претставници - стручни лица од практиката, во училиштето или во институциите, установите, органите, друштвата, со цел да се интегрираат знаењата и ставовите со практичните умеења на учениците. Наставата по овој наставен предмет се реализира и преку индивидуални домашни задачи, кои може да се изведуваат дома и во

училиштето. Образовните активности по предметот о*снови на јавно право - изборна програма* се организирани во две полугодија, четири тримесечја и неделен распоред на часовите.

4.4. Наставни средства и помагала

За поуспешна реализација на целите на наставниот предмет о*снови на јавно право - изборна програма* треба да се користи: графоскоп, графофолии, ТВ, видеорикордер, видеоленти, компјутерска опрема, ЛЦД проектор, публикации, обрасци, шеми и сл. Литература потребна за реализација на наставата, како за наставниците така и за учениците, е учебник за овој наставен предмет, наставни помошни материјали, стручни списанија, закони и практикуми од соодветни области, коментари на законите.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши преку континуирано следење во текот на учебната година, усно и писмено - преку тестови на знаења, проектни задачи, писмени извештаи за реализираните активности на учениците, креативноста, постигањата и резултатите од тимската работа, индивидуалните домашни задачи, покажаниот интерес и активното учество на учениците на часовите.

Доколку ученикот не покаже резултати во реализирањето на конкретните цели на наставната програма врз основа на утврдените критериуми за оценување, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образование, наставникот треба да ги поседува следниве индивидуални, професионални и педагошки карактеристики: да го мотивира и да влијае позитивно на ученикот со својот начин на изразување, углед, појава, подготвеност за дополнителна работа, образование, систем на вредности и идеали, да соработува со другите наставници, стручни соработници, социјални партнери, стручни институции и установи, да поседува способност за изведување на настава и комуникација со учениците, да владее со литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, да поседува способност за примена на современа

образовна технологија, да поседува способност за планирање, организирање, воведување новини во наставниот процес, како и способност за професионално и педагошко самообразување; да е комуникативен и креативен.

6.2. Стандард за наставен кадар

Завршени студии по право, со здобиена педагошко - психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард за простор

За реализација на наставната програма по *основи на јавно право - изборна програма* се користи училница или кабинет опремен со наставни средства, помагала и опрема согласно нормативот.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: март 2008 година

7.2. Состав на работната група:

- Елизабета Јовановска - Радановиќ, раководител, советник, Центар за стручно образование и обука Ђ Скопје
- д-р Јадранка Дабовиќ Анастасовска, професор, Правен факултет - Скопје
- Радмила Куцуловска, наставник, СЕПУГС „Васил Антевски - Дрен“ - Скопје
- Снежана Бриндевска, наставник, СЕПУГС „Васил Антевски - Дрен“ – Скопје
- Благојче Кипровски, извршител „Благојче Кипровски“- Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

8.1. Датум на започнување: 01.09.2008 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по предметот *основи на јавно право - изборна програма* ја одобри министерот за образование и наука со решение бр. 07-4135/1 од 23.05.2008 година.